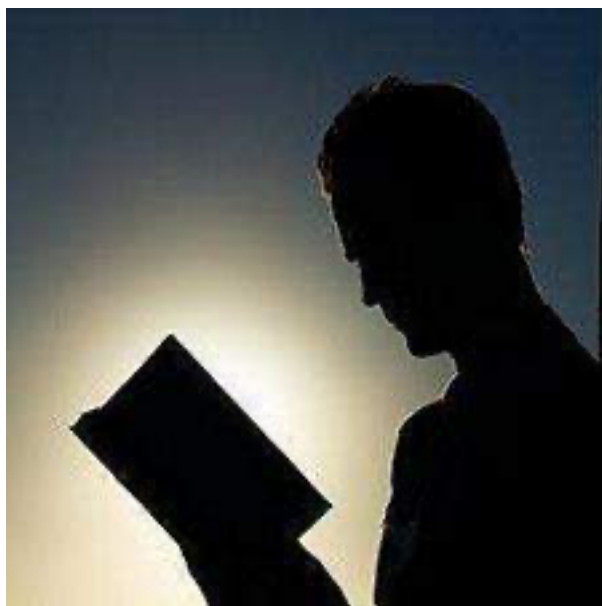

NSD

Bu hakikatleri ve hikmetli bilgileri okuyan gözlere, dinleyen kulaklara, anlayan akıllara, anlatan dillere ve bütün bunlardan zevk alan yüce ruhlara ve basiretli kalplere binlerce selâm olsun.

Ümit ederim ki, Yüce Mevlâ böyle gözleri, böyle kulakları, böyle dilleri, böyle ruhları ve böyle kalpleri âhirette yakmaz ve bunların sahiplerini gerek dünyada gerekse ukbâda mahcup etmez.

Mekke'de Erkam b. Ebi'l-Erkam'ın evi..

Beytullah'ı Allah'a ibadet için kullanma imkanı kalmayınca Efendimiz Beytullah'ın hemen yanındaki Safa tepesine yakın bir yerde olan bu evi mescid gibi kullanıyor ve orada tebliğini yapıyordu..

Ahir zamanın da ahirinde pek çok yerde İslamın müesseseleriyle ve şairinin görünür olmaktan uzaklaştığı bu zamanda o büyük misyon yine "o evlere" emanet..

Işık evler, ebedî nur, ebedî huzur arayanları firdevslere ulaştırma yolunda kurulmuş birer han gibidirler.. Dikkatle bakanlar için her zaman, bu ışık yalılarının iç yapıları ve derinliklerinde *"Allah onların, (diğer binalardan daha ziyade) yükseltilmelerine ve (her şeyden yüksek, yüce) isminin oralarda anılmasına, (dört bir yanda gürleyen yasak velvellerine rağmen) izin verdi.. İçlerinde sabah-akşam O'nu tesbihlerle yâd eden öyle yiğitler var ki, ne ticaret (ve ticaretteki kazanç cazibesi) ne de alım-satım, Allah'ı zikirden, namazlarını dosdoğru yerine getirmekten ve zekâtlarını bihakkın eda etmekten onları alıkoymaz; (zira) onlar kalblerin (mehafetle) ve gözlerin (hayret ve dehşetle) döneceği günden korkar (ve tir tir titrerler)"* hakikatinin nümâyan olduğu hissedilir. **(Nur suresi, 36-37)**

Işık Evler

Nur suresindeki bu nur; "Allah'ın, içlerinde şan ve şerefine yükselmesine ve isminin zikredilmesine izin verdiği evlerdir; Onların içinde sabah akşam O'nu tesbih ederler.." (Nûr, 24/36) âyetiyle irtibatlı, daha doğrusu bu âyetle yakın bir münasebeti olduğunu zannettiğim bu ışık evler, Müslümanlığın yeniden bir kez daha gönüllere duyurulmasında âdeta minare şerefeleri gibi bir vazife görmüşlerdir. Zaten bu işin başındaki zat da kendini anlatırken "13. asrın minaresinin başında durmuş, sureten medenî, sireten geri insanları camiye davet ediyorum" demiyor mu? Aslında o, herhangi bir minarenin başına çıkarak ellerini kulaklarına koyup bağırması değildi. Ama o, Barla'daki minaresi ve o minarede bir şerefe rolünü üstlenen -bugün de hâlâ bütün heybetiyle ayakta duran çınar ağacının yanındaki- mübarek âramgâhından sesini insanlığa duyurmaya çalışmıştı. Bu, -bana göre- İbnü'l-Erkam'ın evi, Allah Rasulü'nün saadethanesi ve Gazalî'lerden, İmam Rabbanî'lerden geriye kalan ve her yanıyla nuraniyet ifade eden bir minare şerefesiydi.

Bu ışık evlerin kendine has özellikleri vardır. Buralar öncelikle insanların, insanlık yanlarından ötürü meydana gelebilecek boşlukların kapatıldığı yerlerdir. Plan ve projelerin üretilip, metafizik gerilimin sürekliliğinin sağlandığı ve neticede Üstad'ın "hakiki imanı elde eden adam, kâinata meydan okuyabilir" dediği türden yüreği pek, imanı çelik insanların yetiştirdiği kudsî mekânlardır.

Işık Evlerin Hakkını Verelim

Büyük bir tarihî ihmalî telafi edebilecek olan ışık evlerin, ne kadar bu gayeye uygun değerlendirildiğini bilemeyeceğim ama, "İbn Erkam'ın halefleri o evlerin hakkını veriyorlardır." diyerek hüsnüzan etmek istiyorum. Unutmayın dünyanın enkazı altında kalan ve kalacak olan bütün milletler, umumî bir ihya adına, öyle aydın yuvalarda yetişen Hakk'a adanmış insanları beklemektedir. Ve öyle anlaşıyor ki bağrında o adanmışların yetiştirdiği kutlu evlerin fonksiyonu hiçbir zaman bitmeyecektir. O hâlde gelin -Allah aşkına-hakkıyla namaz kılalım.. o ruç turalım... Hem öyle kılalım, öyle turalım ki, yaratıldığı gün den beri rükûdan başını kaldırmayan melekler"Vay be, böy lesi de varmış!" desinler. Öyle bir zikir ve fikirle bütünleşelim ki, bizi gören Mele-i A'lâ'nın sakinleri, "Ancak bu insanlar dünyayı ihyaedebilir." desinler. Tali'li insanlar ya da birer Hak dostu olarak bin bir türlü feyizlerle muhat o evleri, o me me musluklarını çok iyi değerlendirelim. Ahmak insanların yaptığı gibi kahkahalarla, dünya-ukbâ adına hiçbir mânâsı olmayan laf ü güzâflarla vaktimizi heder etmeyelim. Ve evlerimizi bütün dünyayı ışıklandırarak birer ışık kaynağı hâline getirelim. Rabbim, yâr ve yardımcımız olsun.

Cennete Yaklaşmanın, Cehennemden uzaklaşmanın formülü:

Ebû Eyyûb (radiyallâhu anh) demiş ki:
Bir adam Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem)'e gelerek:

«Bana bir iş göster ki; onu yaptığım takdirde beni cennete yaklaştırsın ve cehennemden uzaklaştırsın.» dedi. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem):

«Allah'a ibâdet eder; ona hiç bir şey şerik (ortak) koşmazsın. Namazı dosdoğru kılar, zekâtı verirsin. Akrabana da iyilik edersin.» buyurdu.

O zât dönüp gidince Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem):

«Eğer emrolunduğu şeylere sınıksız sarılırsa cennete girmiştir.» buyurdu.

İbn-i Ebî Şeybe 'nin rivayetinde:

«Eğer bunlara sınıksız sarılırsa» buyurmuştur.
(Sahih-i Müslim — 14)

Aramızdaki Bağ Kardeşlik Bağıdır

Kur'an, mü'minler arasındaki bağı uhuvvet yani kardeşlik olarak belirlemektedir. Bütün Müslümanlar arasında bu bağ tesis edilmeli ve bu bağa göre bir kere daha kardeşlik duygusu vurgulanmalıdır.

Hele İslamiyet'i yaşıyan kimseler kopmayacak şekilde birbirlerine kenetlenmelidirler. Mü'min, yeryüzünde iman eden herkese kardeş nazarıyla bakmalı, kainatı da bir "kardeşlik beşiği" gibi görmelidir.

İdeal ve evrensel bir kardeşliğin gereği "Birbirlerini sevmeye, birbirlerine merhamette, birbirlerine şefkatte mü'minler bir bedene benzerler. Onda bir uzuv rahatsız olsa, diğer uzuvlar da uykusuz kalır, ateşlenir ve onun ızdırabına iştirak ederler." hadisinde ifade edilen kardeşliktir.

Tefani

Bediüzzaman Hazretleri eserlerinde iman ve Kur'ân hizmetine gönül verenlerin birbirleri ile olan ilişkilerinin "tefânî sırrına" dayanması üzerinde ısrarla durur. O, tefânîyi, birbirinde fânî olmak; kendi nefsanî hislerini unutup, kardeşlerinin meziyet ve güzellikleriyle fikren yaşamaktır şeklinde tarif eder. (*Lem'alar*, s. 204) Biraz daha açacak olursak tefânî, birbirimize olan ihtiyacımızın farkına varma, kardeşlerimizin mazhar olduğu muvaffakiyetlere sevinme, yeri geldiğinde onları kendimize tercih edebilme demektir. Hiç şüphesiz böyle bir ufuk, İslâm'ın emrettiği din kardeşliğinin oldukça ileri bir seviyesini teşkil eder. Böyle bir ruhla hareket eden kimseler birbirlerine sımsıkı kenetlenerek aralarında tam bir birlik oluşturacaktır. Birbirinde fani olan kardeşler bir kubbeyi oluşturan taşlar gibi baş başa verecek, kenetlenecek ve birbirlerini düşmekten koruyacaklardır.

Kur'ân-ı Kerim, bu kenetlenme meselesini nazarlarımıza şöyle verir: *"Allah, O'nun yolunda, taşları birbirine kenetlenmiş bir bina gibi saflar halinde savaşanları, mücadele verenleri sever."* (Saff sûresi, 61/4)

Sahîheyn'de (Buhârî-Müslim) geçen bir hadislerinde de Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) bu manayı şöyle ifade eder: *"Mü'minin diğer mü'minlerle münasebeti, bir binanın taşlarının münasebetine benzer; birbirlerine destek verirler."*

Efendimiz Hz. Ali'yi Neden Çok Severdi

Ey Resulullah! Neden herkesten çok Ali' yi seversin? Peygamber Efendimiz :

Neden çok sevdiğimi anlatayım mı?

-Anlat derler. Peygamber Efendimiz sorar:

-Sizlere sormak isterim; birisi size kötülük yapsa ne yaparsınız?

-İyilik yaparız efendim derler...

Peygamber Efendimiz :-Yine kötülük yaparsa?

-Yine iyilik yaparız.

-Soruyu tekrar eder;-Yine kötülüğüne devam ederse?

Cevap verirler:-Düşünürüz efendim derler.

Peygamber Efendimiz :

-Çağırın Ali'yi diye buyurur. İmam Ali gelir,

Peygamber Efendimiz İmam Ali' ye sorar;

-Ya Ali! birisi sana kötülük yaparsa sen ne yaparsın?

Cevap verir Şah-ı Merdan ;

İyilik yaparım, der. Peygamber Efendimiz 7 kez tekrar eder.

İmam Ali de 7 kez "iyilik yaparım" der. Son defa sorunca da o iyilikler Şahı şu mükemmel cevabı verir;

-Ya Resulullah! Kötülük yapan kötülüğünden usanmıyorsa,

ben iyilik yapmaktan niye usanayım ki...! der.

Peygamber soru soranlara döner ve

"Neden çok sevdiğimi anladınız mı" der...

Gerçek Sevgi

Bir gün sormuşlar ermişlerden birine; "Sevginin sadece sözünü edenlerle,onu yasayanlar arasında ne fark vardır?"

"Bakin,göstereyim" demiş,ermiş. Önce sevgiyi dilden gönlüne indirememiş olanları çağırarak onlara bir sofraya hazırlamış.Hepsi oturmuşlar yerlerine.Derken tabaklar içinde sıcak çorbalar gelmiş ve arkasından derviş kasıkları denen bir metre boyunda kasıklar gelmiş..Ermiş bu kasıkların ucundan tutup öyle yiyeceksiniz diye bir de şart koymuş.

Peki demişler ve içmeye teşebbüs etmişler.Fakat o da ne? Kasıklar uzun geldiğinden bir türlü döküp saçmadan götüremiyorlar ağızlarına.En sonunda bakmışlar beceremiyorlar,öylece aç kalkmışlar sofradan. Bunun üzerine "simdi," demiş ermiş,"sevgiyi gerçekten bilenleri çağıralım yemeğe.." Yüzleri aydınlık,gözleri sevgi ile gülümseyen ışıklı insanlar gelmiş oturmuş sofraya bu defa. Buydu deyince, her biri uzun boylu kasığı çorbaya daldırıp,sonra karsısındaki kardeşine uzatarak içirmiş.Böylece her biri diğerini doyurmuş ve şükrederek kalkmışlar sofradan.

"İşte" demiş ermiş,"Kim ki gerçek sofrasında yalnız kendini görür ve doymayı düşünürse,o aç kalacaktır. Ve kim kardeşini düşünür de doyurursa o da kardeşi tarafından doyurulacaktır şüphesiz,ve Sunu da unutmayın; gerçek pazarında alan değil veren kazançtır daima..."

Kim

Sahabe-i güzîn efendilerimizin Hadis ilminde herkesçe hüccet kabul edilen seçkinlerinden Hazreti Ebû Hureyre (radiyallahü anh)'ın rivayet ettiği bir hadis-i şerifte, Peygamber Efendimiz (aleyhi efdalüssalavâtî vetteslîmât) şöyle buyurur:

“Kim bir mümin kardeşinin dünyaya ait bir sıkıntısını giderirse, Cenab-ı Allah da onun ahirete ait bir sıkıntısını giderir. Yine kim iman sahibi bir kardeşinin ihtiyacını giderirse, Allah ü Zü'l-Cemâl de onun ihtiyacını giderir.

Kim de inanmış bir kardeşinin herhangi bir kusurunu gizlerse, Settar olan Yüce Allah da dünya ve ahirette onun ayıplarını örter. -Unutulmasın ki- kul, kardeşinin yardımında olduğu müddetçe Allah da onun yardımındadır.”

Arşın Altında Gölgeleenecek Yedi Zümre

Ebu Hüreyre *radıyallahu anh'*den rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Cenâb-ı Hak, başka hiçbir gölgenin bulunmadığı kıyamet gününde şu yedi grup insanı arşının gölgesinde gölgelendirecektir:

1. *Adaletli idareci,*
2. *Rabbine ibadet neşvesiyle yetişen genç,*
3. *Kalbi mescitlere bağlı adam,*
4. *Birbirini Allah için sevip bir araya gelmeleri de ayrılmaları da Allah için olan iki insan, güzel*
5. *Bir kadının gayrimesru isteğini 'Ben Allah'tan korkarım.' diyerek reddeden adam,*
6. *Allah yolunda yaptığı infakı, sağ elinin verdiğini sol eli bilmeyecek ölçüde gizli yapan kimse*
7. *Tek başınayken Allah'ı zikredip gözleri yaşlarla dolan kimse."* (Buharî, ezan 36; Müslim zekât 91)

CEMAAT

Sahabe efendilerimizin en önde gelenlerinden, insanlığın yüz akı, adalet timsali Hazreti Ömer (radıyallahü anh), İki Cihan Güneşi Peygamber Efendimiz'in (sallallahü aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

"Cennetin en güzel yerini isteyen (cennetin göbeğine taht kurmak isteyen) kimse cemaate sımsıkı sarılsın!"

(Tirmizi, Sünen, Fiten, 7; Ahmed b. Hanbel, Müsned, 1/26)

İnsanlığı iki cihan mutluluğuna davet eden en son ve en yüce elçi Allah Rasülü (sallallahü aleyhi ve sellem) de pek çok hadis-i şeriflerinde cemaatin önemine vurguda bulunarak yalnız kalmanın zararlarına karşı bizleri uyarmıştır. Her biri inci tanesi bu kutlu beyanlardan bazıları şöyledir:

"Allah'ın rahmet ve inayet eli cemaat ile beraberdir." (Tirmizî, Fiten, 7; Nesâî, Tahrim, 6)

"Mutlaka cemaatle beraber olun ve yalnız kalmaktan kesinlikle kaçın. Unutmayın ki şeytan, tek başına hareket edenleri boş bırakmaz." (Tirmizî, Fiten, 9)

Cemaatle Namaz

Peygamber Efendimiz (s.a.s), namazın cemaatle kılınmasına çok ehemmiyet vermiş ve her vesile ile bunu teşvik etmiştir. Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, ateş yakılması için odun toplanmasını emretmeyi, sonra da namaz için ezan okunmasını, daha sonra bir kimseye emredip insanlara imam olmasını, sonra da cemaatle namaza gelmeyenlerin evlerine gidip evlerini yakmayı düşündüm.' hadisi O'nun cemaate verdiği önemi göstermektedir. Nitekim fıkıh alimleri, bu hadisten hareketle cemaate farz, vacip ve sünnet-i müekkede hükmünü vermişlerdir. Ahmed b. Hanbel Hazretleri 'Namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin ve rüku edenlerle birlikte rüku edin.' (Bakara, 2/43) âyet-i kerimesi ve arz ettiğimiz hadis-i şeriften hareketle, namazın cemaatle kılınmasının farz-ı ayın olduğu hükmüne varmıştır. Şafiî fukahası, namazın cemaatle kılınmasını farz-ı kifaye olarak kabul etmişlerdir.

İnsanlığın İftihar Tablosu (s.a.s), 'Cemaatle kılınan namaz tek başına kılınan namazdan 27 derece daha üstündür.' buyurmuş ve cemaatle kılınan namazın sevap açısından daha faziletli olduğunu bildirmiştir.

Cemaatin Önem

Namazı cemaatle kılmak çok önemlidir. Hiç ihmal etmeye gelmez. Biz Hanbelî mezhebinden değiliz ama İmam Ahmed b. Hanbel'in cemaat hakkındaki anlayışı dikkate değer. O, cemaatı namazın şartı sayar. Tabi'in efendilerimiz cemaat hususunda ne kadar titizdirler. Mesela A'meş (Süleyman b. Mihran) yetmiş sene boyunca ilk tekbiri hiç kaçırmaz. Yetmiş sene yetişemediğinden dolayı tek bir rekâtı kaza etmez. Bir başkası ömrü boyunca namazlarda başkasının ensesini görmez, hep en ön saftadır.

Efendimiz cemaatin önemini anlatırken buyuruyor ki: "Çok defa içime geliyor ki birisi namaz için kamet okusun, cemaat namaza dursun, ben de gideyim cemaata gelmeyenlerin evini yakayım." Evet cemaat çok önemli. Ben size sorsam "Hayatınızda cemaatsiz, münferit kaç namaz kıldınız?" Ondan fazla ise cemaatsiz namazınız söylemeyin bunu, Allah'a karşı ayıptır. O on da ya uçakta ya havaalanında ya da yolda, yani cemaata imkan bulamadığınız yerlerde olmalı.

Hayat namaza göre tanzim edilmeli. Namaz bir takvim gibi hayatın her noktasını kuşatmalı. Hayatın gerçek takviminin blokajı namaz üzerine oturtulmalı. Namaz vakitleri köşe taşları olmalı ve sair işler bu köşe taşlarına göre programlanmalı. Eskiler bir iş için sözleştiklerinde "sabah namazından önce.. öğle namazından sonra.." derlerdi.

Sabah ve Yatsı Namazı

Hız. Osman b. Affân (radiyallahü anh), Resul-i Ekrem (sallallahü aleyhi vesellem) Efendimiz'in şöyle buyurduğunu nakletmektedir:

"Kim yatsı namazını cemaatle kılsa sanki gecenin yarısını ihyâ etmiş gibidir. Üstüne sabah namazını da cemaatle kılan kimse ise bütün geceyi namaz kılarak geçirmiş gibidir."

(Sahih-i Müslim, Sünen-i Ebî Davud)

hıas ve şuurluca kılınan her bir namaz, Allah katında çok faziletlidir. Sabah ve yatsı namazları ise diğer namazlara göre günün daha zor ve yorgun anlarında kılınmaları itibariyle kıymetleri bir başkadır.

İmanında sadık olan müslümanlar sabah ve yatsı namazlarını hastalık ve yolculuk gibi sıkıntılı durumlarda ve bazen nefislerine zor gelse de büyük bir itina ile eda etmeye çalışrlar.

Münafıklar ve imanın kalplerine tam olarak oturmadiğı kimseler ise namaza, özellikle de sabah ve yatsı namazlarına ehemmiyet vermez ve bunları geçiştirirler, bu konuda kendilerince mazeretler üretirler. Halbuki Allah Rasülü (aleyhissalatü vesselam) bir hadis-i şeriflerinde bu hususta yürekleri hoplatan bir beyanda bulunmuşlardır:

Münafık kimseye sabah ve yatsı namazlarından daha fazla ağır gelen bir namaz yoktur. Eğer bu iki namazdaki fazileti bilselerdi, sürünerek te olsa mutlaka cemaate gelirlerdi."

Sihhat ve Boş Vakit

Hız. Abdullah b. Abbas (radıyallâhu anh), Efendiler Efendisi'nin (aleyhi ekmelüttehâyâ) şöyle buyurduğunu naklediyor:

"İki nimet vardır ki insanların çoğu bunlar hususunda aldanmıştır, kıymetini takdir edip onları değerlendirmekten mahrumdur. Bu iki önemli nimet; sağlık ve boş vakittir."

Bir mü'minin vaktini ayırması ve yerine getirmesi gereken farklı sorumluluk ve mesuliyetleri bulunmaktadır. Bu sorumluluklar bir hadis-i şerifte şöyle ifade edilmektedir:

"Rabbinin senin üzerinde hakkı var, nefsinin hakkı var, ehlinin de hakkı var. Her hak sahibine hakkını ver."

Bu hadisten hareketle bir mü'min yirmi dört saatini üçe bölerek her bir parçayı en güzel şekilde değerlendirmeye çalışmalıdır. Günün üçte biri Allah'a ibadete, Kur'an'a, namaza, zikir ve tefekküre, tebliğ ve irşad gibi hayırlı işlere ayrılmalıdır. Diğer üçte bir ise insan olmanın gerektirdiği bedeni istirahat, yeme-içme, dinlenme, temizlik, ticaret, alış-veriş ve maişet için bir işte çalışma gibi hususlara sarf edilmelidir. Son üçte birlik dilim ise anne-baba, aile fertleri, kardeşler, akrabalar, komşular, yakın ve uzak arkadaşlar ve muhatap olduğumuz insanlarla ilgilenmeye, onları ziyaret edip dinî ve dünyevî ihtiyaçlarını görmeye ayrılmalıdır. Çocukların ve genç nesillerin eğitim ve terbiyesi, kalbî ve ruhî hayatlarının rehberliği de buna dahil olmaktadır.

Namaz Tesbihâtı

Duanın kabule en yakın olduğu zaman dilimlerinin ilk sıralarında, farz namazların hemen arkasında yer alan zaman yer almaktadır. Zira; kişi dinin direği olan namazla günahlarından arınmış; secdeleriyle Rabb'ine en yakın yere ulaşmış; duygu yüklü bir ruh atmosferine girmiş ve henüz günah işlemeye fırsat bulamamıştır. Bu durumu elbette iyi değerlendirmek gerekir. Yapılacak en güzel şey, bu anda, değer ölçümümüz olan duaya sarılmak ve evrensel koroya katılıp Rabb'imizi tesbih etmektir. İşte, ilk dönemlerden günümüze kadar uygulanan namaz tesbihâtı; tesbih, hamd, tekbir, salâvat, esma-i hüsnâ gibi dua ve zikrin değişik şekil ve unsurlarının yanında, başlı başına bağımsız bir dua kısmını da ihtiva etmesiyle, yapılacak bu en güzel işin tanzim edilmiş şeklidir. Kur'ân-ı Kerim'de namaz sonrası zikir ve duaya işaret ve teşvik eden âyetler olduğu gibi, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) de, farz namazlardan sonra tesbihât yapmış ve bunu ashabına da tavsiye etmiştir. Zaman zaman tesbihâtı oluşturan zikir ve duaların faziletine dikkat çekmiş, sayılarını belirtmiş, nasıl yapılacağına işaret etmiş ve yanlışlıkları düzeltmiştir.

Namaz Tesbihatı Evradların En Faziletlisi

Peygamber Efendimizin (s.a.v.) sünneti olan namaz tesbihatı, muhteşem bir zikir, dua, salâvat ve esma-i hüsnâ hazinesidir. Ancak birçok mümin namaz kıldıktan sonra tesbihatı ihmal etmekte ve bu büyük hazineden istifade etmemektedir.

Bediüzzaman Hazretleri namaz tesbihatını Peygamber Efendimiz (s.a.v.) ile birlikte Allah'ı zikir ve tesbih etmeye benzetmektedir. Namaz tesbihatını çok önemseyen ve bütün hayatında tavizsiz bir şekilde uygulayan Üstad Hazretleri, bu konuyla ilgili Kastamonu Lahikası'nda şöyle der: "Namazdan sonraki tesbihatlar tarikat-ı Muhammediye'dir (s.a.v.) ve velayet-i Ahmediye'nin (s.a.v.) bir evradıdır. O noktadan ehemmiyeti büyüktür. Sonra bu kelimenin hakikati böyle inkişaf etti: Nasıl ki, risalete inkılap eden velayet-i Ahmediye (s.a.v.) bütün velayetlerin fevkindedir. Öyle de, o velayetin tarikatı ve o velayet-i kübranın evrad-ı mahsusası olan namazın akabindeki tesbihat, o derece sair tarikatların ve evradların fevkindedir."

Namaz tesbihatında tembellik gösterenleri uyarmak için kaleme alınan bu cümlelerde, cihanı dolduracak kadar değerli müjdeler saklıdır. Demek ki, namazdan sonra yapılan tesbihatlar, bir bakıma Efendimizin (s.a.v.) tarikatını temsil etmektedir ve onun evradıdır.

Şimdi düşünelim: Bütün tarikatların ve evradların üzerinde bir değeri ve önemi olan namaz tesbihatını terk etmek, hiç akıl kârı mıdır?

Tesbihat

Kısa tesbihat, camilerimizde müezzin eşliğinde yapılan tesbihattır ki, bütün Müslümanlar arasında meşhurdur. Uzun tesbihat ise, Bediüzzaman Hazretleri tarafından ayet ve hadislerle dayanarak hazırlanmış, "Namaz Tesbihatı" ismiyle küçük bir kitapçık olarak hazırlanmış tesbihattır.

Farzlardan sonra çok faziletli olan "Salâten Tüncinâ" diye başlayan meşhur salâvat okunur ki, çok faziletli olan bu salavatla hem Efendimize (s.a.v.) hem de kendimize dua etmiş oluruz. Maalesef birçok kimsenin ihmal ettiği tevhitte ilgili şu zikri de hatırlatalım:

"Kim sabah ve akşam namazlarından sonra yerinden kalkmadan on defa 'Lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü yuhyî ve yümîtü ve hüve hayyün lâ yemûtü bi-yedihi'l-hayr ve hüve alâ külli şey'in kadîr' (Allah'tan başka ilah yoktur. O birdir ve O'nun ortağı yoktur. Mülk O'nundur ve hamd O'nadır. Diriltir ve öldürür. O diridir, ölmez. Hayır O'nun elindedir. O her şeye kadirdir) derse, kendisine on hasene (iyilik) yazılır, ondan on seyyie (günah) silinir ve on derece yükseltilir. O gün her kötülükten muhafaza içinde olur, şeytandan korunur. O gün ona, Allah'a ortak koşmaktan başka hiçbir günah yapılmaz." (Tirmizî, Daavât: 63)

Bu muhteşem müjdelere ve nimetlere kavuşmak için birkaç dakikamızı ayırmak zahmet midir? Bunu terk ederek meşgul olduğumuz hangi şey bu faziletlerin yerini doldurabilir?

Tesbihatın Sevabı

Hureyre'den (r.a.) rivayet edilen bir hadiste şöyle buyrulur:

"Kim her namazın peşinden 33 kere sübhanallah, 33 kere elhamdülillah, 33 kere Allahuekber der, yüzüncüsünde de 'Lâ ilâhe illallâhü vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr' derse günahları denizlerin köpükleri kadar da olsa affedilir." Namaz adeta tesbih, tekbir ve tahmid çiçekleriyle süslenmiş, rengârenk ışıklarla nurlanmış eşsiz bir ibadettir. İşte namazdan sonra yaptığımız tesbihat da, namazın manasını pekiştirmektedir.

Tesbih çektikten sonra duaya geçilir. Duanın peşinden 33 kere "Lâ ilâhe illallâh" demek çok faziletlidir ve sünnettir. Yine uzun tesbihatta yer alan sığınma duaları (ecirnâ'lar), esma-i hüsnâ bölümleri ("Ya Cemilü ya Allah..." ve "Sübhaneye ya Allah tealeyte ya Rahman..." diye başlayan bölümler) ve Efendimize (s.a.v.) getirilen çeşitli salavatlar çok önemlidir.

Ecirnâ'lar ya Efendimizin (s.a.v.) yaptığı dualardır ya da ayet ve hadislerden istifade edilerek oluşturulmuştur. Esmâ-i hüsnâyı zikretmek ise, hem çok faziletli bir ibadettir, hem de duaların kabulüne vesiledir. Rabbimiz kendisine bu güzel isimlerle dua etmemizi emretmiştir.

Tesbihatta geçen çeşitli salavatlar ise, Efendimizin (s.a.v.) şefaatine ve duaların kabulüne vesiledir. Namaz ve tesbihatı ihmal etmeyen bir mümin, her gün yüzden fazla salavat okumuş olmaktadır.

Tesbihatın muhteşem faziletlerine nail olmak için hiçbir zaman ihmal etmemek gerekir. Hatta zamanımız darsa yürürken, çalışırken, araba kullanırken, ev işleri görürken bile tesbihatı terk etmemek lazımdır.

? Bu muazzam lütuf ve ikramlar nasıl olur da gaflet ve tembelliğe kurban edilir?

Deniz Köpüğü Kadar Günahı Yakan Ateş: Tesbihat

Muhacirlerden bazı fakir Sahabîler, bir gün Allah Resûlüne (asm) şöyle demiştiler:

“Ya Resulallah! Mal sahipleri yüksek derecelere eriştiler. Bizimle beraber namaz kılıyorlar, oruç tutuyorlar! Bizden ayrı bir de mallarıyla haccediyorlar, umre yapıyorlar, köle azat ediyorlar, sadaka veriyorlar!”

Allah'ın Resulü (asm): “Ben size bir şey öğreteyim mi? Onun sayesinde sizi geçenlere yetişir, sizden sonrakileri de geçersiniz. Hem böylece, sizin yaptığınızı yapanların dışında hiç kimse sizden daha faziletli olmaz: Her namazın ardından otuz üçer defa ‘Sübhânallah, Elhamdülillâh ve Allahuekber’ dersiniz. Sonra da ‘Lâ ilâhe illallahü vahdehû lâ şerîke leh. Lehü'l-Mülkü ve lehü'l-Hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadir’ dersiniz; denizköpüğü kadar bile olsa günahlarınız bağışlanır!” buyurmuştur.

Her Zaman İyilerle Beraber Olmak

Kudsi hadis: Melekler huzura varınca bütün gaybın anahtarı yanında olan Allamü'l-guyub onlara sorar: Nereden geliyorsunuz?

Melekler cevap verirler:

- Seni anan kullarının yanından Ya Rabbi!
- Peki onlar ne diyorlardı?
- Seni tesbih, tahmid ve temcid ediyorlardı.
- Onlar beni gördüler mi?
- Hayır Rabbimiz, görmediler.
- Ya görselerdi?.. (Yani Bana karşı aklın almadığı bir kulluk arz edeceklerdi!)
- Onlar ne istiyorlardı?
- Cennetini istiyorlardı Rabbimiz.
- Onlar Cenneti gördüler mi?
- Hayır, görmediler.
- Ya görselerdi? (Evet görselerdi bir başka ihtiyakla isteyeceklerdi!.)
- Neden istiaze ediyorlardı?
- Cehenneminden, Allahım.
- Onlar Cehennemi gördüler mi?
- Hayır görmediler.
- Ya görselerdi?

Bunun üzerine Cenâb-ı Hakk şöyle buyurur: 'Meleklerim, siz şahid olun Ben o kullarımı affettim.'

Melek döner ve şöyle der: 'Ya Rabbi onların içinde birisi vardı ki, esas gayesi Seni anmak değildi. O oraya dünyevi bir gaye için gelmişti.' Ve lütfu engin Rabb şöyle ferman eder: 'Onlar öyle bir toplumdur ki, onların arasında bulunan (niyeti çok halis olmasa da) onlara verilenden mahrum edilemez.'

Edep

Kur'ân atmosferinde edep, Hak'tan halka uzanan çizgide, seviye, vazife, misyon ve konum keyfiyetine göre kuşatıcı bir durum arz eder. Onun buyrukları ve irşadları çerçevesinde her mü'min bir edep insanıdır ve her insanın bu edep örfânesinden de mukadder bir payı vardır: Anne ve babaya karşı edep, Allah takdiri; ulemâyâ, ümerâyâ saygı, Kur'ân fermanı; hak dostlarına, hak yolunda olan idarecilere, sonra bütün vatandaşlara hatta bir mânâda bütün insanlığa karşı saygı ve edep, kendi çerçevesinde Müslüman olmanın gereğidir. Kur'ân âlemsümül bu edebin dupduru biricik kaynağı, sözleri lâl ü güher İnsanlığın İftihar Tablosu da onun eşsiz temsilcisidir. O, *"Ben güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim."*, *"Benim nezdimde sizin en sevileniniz ve kıyamet gününde yakınlığıma ereniniz ahlâkı en güzel olanınızdır."* *"İman bakımından en kâmil mü'min ahlâken en mükemmel olandır."* gibi yüzlerce nurefşan beyanı ile bunu ortaya koyar ve bize edepli olmayı en yüce bir ufuk olarak gösterir.

Aslında bizim toplumumuzun genel ahlâkı böyleydi. Benim yetiştiğim çevrede kimse birbirine ismiyle hitap etmez, mutlaka yanına "bey", "ağabey", "bacı", "abla" gibi bir saygı ifadesi ekler ve herkes birbirini saygıyla yâd ederdi. İnsanları sadece adlarıyla çağırma kaba bulunur, bedeviyetten çıkamamış cahiliye dönemi insanların âdeti gibi görülürdü.

İnsanlarla İyi Geçinmek

Hazreti Ebû Hureyre (radiyallahü anh)'ın rivayet ettiği bir hadis-i şerifte, Peygamber Efendimiz (aleyhi ekmelüttehâyâ ve etemmütteslîmât) şöyle buyurur:

“Aklın gereği, Allah’a imandan sonra, O’nun için sevmek, sevilme ve insanlarla dost geçinmektir.”

Allah’a samimiyetle bağlanan akıllı bir kul, ibadetlerle O’na bağlılığını gösterdiği gibi Allah’ın kulları olan insanları da Allah’tan ötürü sever ve O’nun rızası için insanlara iyilikte bulunur, onlarla dostça geçinir. Nitekim hadis-i şeriflerde;

“İnsanlara karşı hep güzel ahlakla muamelede bulun!” (*Tirmizi, Sünen; Ahmed b. Hanbel, Müsned*)

“Müslüman, müslümanın kardeşidir, ona zulmetmez ve ona ihanet edip yardımsız bırakmaz. Her kim, bir mü’min kardeşinin ihtiyacını görürse, Allah’da onun ihtiyacını görür.” (*Buhari, Müslim*) denilmiştir.

Allah için O’nun kullarını seven ve davranışlarını Allah’ın rızasına göre programlamış bu mü’min ve akıllı insanlar, Allah’ın bir mükafatı olarak insanlar tarafından sevilir ve sayılır.

Ölçü

Ebu Hureyre Hazretleri Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem)'in şöyle buyurduğunu rivayet etmektedir:

Sevdiğin kişiyi ölçülü sev. Yoksa, bir gün gelir o insan gözünde sevimsizleşir de önceki aşırı muhabbetinden dolayı elemin iyice ziyadeleşir.

Kızdığın kimseye karşı da ölçülü ol ve nefret hissinin önünü kes. Aksi halde, gün döner de o şahıs dostun oluverirse evvelki öfkeli tavırlarının mahcubiyeti seni çok üzer.

(Tirmizi, Birr, 59)

Kulluk Şuuru

Bugünün mü'minlerinin en büyük problemlerinden biri; tekrar edip durdukları güzel düşünceleri, güzel sözleri bir türlü tabiatlarına mâl edememeleri, amellerinde ihlas ve ihsan ufkunu yakalayamamalarıdır. Bir türlü taklidî imandan sıyrılıp tahkikî imana erişemiyoruz. Dolayısıyla da Allah'la derin bir münasebete geçemiyor, bir peygamber âşığı olamıyor, dinin emirlerine gönülden teslim olamıyoruz. Allah'ı andığımızda tüylerimiz ürpermiyor, gözlerimiz yaşarmıyor. Çoğu zaman, bir annenin, yolunu gözlediği ciğerparesine duyduğu özlem ölçüsünde bir duygu yoğunluğu yaşamıyoruz.

Her şeye kâmet-i kıymeti kadar değer vermeliyiz. Beşer olmanın gereği olarak yaptığımız birtakım şeyler vardır. Allah'ın bize lütfettiği nimetlerden meşru dairede istifade ederiz. Bunu yaparken, nefsimizin, ailemizin ve sosyal çevremizin haklarına riayet etmeye çalışmalıyız. Bunların sınırlarını da zaruretlerle, ihtiyaçlarla çizmeliyiz. Allah'ı tanıma, bilme, sevmek ve O'na kullukta bulunmaya ise sınır koymamalıyız. Bu hususta mülâhazalarımız hep zirvede olmalıdır. Sürekli helminmezîd (Daha yok mu?) diyerek zirveleri kollamalıyız. Rabbimizi tanıma konusunda öyle istekli olmalıyız ki, ellerimizi kaldırıp sürekli, "Allah'ım ne olur, tıpkı mübarek kulların enbiya-i izama duyurduğun gibi, Zât-ı Bahtına, ulûhiyet ve rububiyetine, şuûnât ve itibaratına, esmâ-yı sübhaniye ve sıfat-ı kudsiyene müteallik ne varsa bana da duyur!" demeliyiz.

Akıllı ve Zavallı

Şeddâd ibn Evs (radıyallahü anh) hazretlerinin naklettiği bir hadis-i şerifte, Kainatın Medar-ı İftiharı Efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) şöyle buyuruyor:

Akıllı kimse, sürekli kendi nefsini sorgulayan ve durmadan ölüm ötesi hayat için çabalayandır.

Nefsini hevâsının peşinde koşturan ve buna rağmen Allah Teâlâ'dan beklentileri olan kimseye gelince o zavallının tekidir.

(Tirmizi, Kıyame,25; İbn Mace, Zühd, 21; Müsned, 4/124)

Allah'a Şükreden Bir Kul Olmayayım mı?

Hız. Aişe annemiz Efendimiz'in kulluğunu şöyle dile ge-tirir: "Bir gün Allah Resulü bana: 'Ya Aişe! Müsaade eder misin bu gece Rabbimle beraber olayım.' diye seslendi. Ben de: 'Ey Al-lah'ın Resulü! Seninle olmak hoşuma gider fakat senin hoşuna giden şey daha çok hoşuma gider.' dedim. Bunun üzerine kalktı, abdest aldı ve namaza durdu. O gün sabaha kadar gözyaşı döktü ve namaz kıldı. "30

Allah Resulü (sallallahu aleyhi ve sellem) ibadetlerinde adeta bir kulluk abidesiydi. Namaz kılarken, kaynayan bir tencere gibi ses çıkarırdı; ağlayıp gözyaşı döktüğü zaman O'nu görüp dinleyenleri rikkate sevk ederdi. Bazen günlerce oruç tutar "savm-ı visal" yapardı. Bazen sabaha kadar namaz kılar ve ayakları şişerdi hatta Hız. Aişe Validemiz, bu gayretini çok görerek, "Gelmiş geçmiş günahları affedilen sen, niçin bu ka-dar kendini yoruyorsun?" diye sormuş, O da: "Allah'a şükreden bir kul olmayayım mı?" cevabını vermişti.

İlimce Üstün Olan Amelcede Üstün Olmalıdır

Hasan-ı Basrî der ki; "İlimce diğer insanlardan üstün olan kimseye yakışan, amelce de onlara üstün olmasıdır." Vatana millete hizmet ederken önde görünenler normal insanlardan daha çok evrâd u ezkâr yapmalı. Bunun sebeplerini şöyle sıralayabiliriz: 1) Sorumluluğu ağır olan insanlar duaya, evrâd u ezkâra ve inayet eli istemeye daha çok muhtaçtır. 2) Kendi konumunda derince inanmanın gereği olarak kulun ibadet u tâati artmalıdır. Yani, kulun imandaki derinliği zaten onu daha çok zikre sevk eder. 3) "Efelâ ekûnu abden şekûrâ" sırrına göre o şükreden bir kul olmak için sürekli ibadete yönelmeli. Ayrıca, o konumdaki insanlar harem dairesinde bulunmaktadırlar. Orada bulunan kimseler, koridorda duranlar gibi davranamazlar.

Hiçbir Mazeret Kulluğa Engel Değildir

Maalesef birtakım insanlar yapmaları gereken ibadetle-ri yerine getirmedikleri için türlü türlü mazeretler arkasına sığınır. Halbuki bu insanlar, dönüp günlük hayatlarına bir baksalar hiç uğruna ne kıymetli zamanlarını harcadıkları-görecek ve yüzleri kızaracaktır. Evet, bizim milletimiz zamanzededir. Bazen bir bardak çay için saatlerini harcar, bazen de en hayatı işleri adına vakit bulamaz. Günlük hayatımız incelendiğinde buna bir hayli misal bulunabilir. Boş ve abes şeylerle zayi edilen dünya kadar zamanımızın oldu-ğunu hatırlatmaya gerek yok. Şimdi bir taraftan böylesine cömertçe harcanan zaman, öte taraftan en hayatı mevzulara vakit bulamama çok yaman bir çelişkidir. Bunu açıklamak çok zordur.

Bir an önce bu çelişkiden kurtulup vaktimizi iyi değerlendirmeli, mutlaka herkesin evrad ü ezkara ayıracağı bir zaman-ı olmalı ve bu konuda hiçbir mazeret ileri sürülmemelidir. Günlük olarak okunması gereken Kur'an-ı Kerim ve Cevşen gibi virdler ihmal edilmeden sürekli ve düzenli bir şekilde okunmalıdır. Bu okumalar bizi hem manen geliştirir hem de sağda solda gözümüze gönlümüze bulaşan günah lekelerine karşı koruyucu bir vazife görürler. Manevi bağıklık sistemimizin sağlam ve güçlü olması adına bu virdler asla ihmal edilmemesi gereken reçetelerdir.

Nar

Zahidin birisi tekkede zikir çekerken içine nar arzusu düşmüş. "Gidip bir tane nar yiyeyim de bu hain nefis Rabbimle arama girmesin." diye düşünmüş ve tekkeden çıkmış. Tam tekkenin kapısından dışarı adımını atarken bir "Elhamdülillah" sesi işitmiş. Yamalı, yırtık elbiseli, yara bere içerisinde, tekkenin duvarına yaslanmış oturan bir adam görmüş. Yanına yaklaşmış. Hak dostu her fırsatı değerlendirmek istiyormuş.

"Azizim! İnsan her zaman Rabbine şükretmeli ama tam ben tekkenin kapısından çıkarken "Elhamdülillah" demenin hikmeti ne idi?" diye sormuş.

"Yok bir şey" demiş yaralı adam ve başından savmak istemiş. Israr edince, "Evet, yaralar içerisindeyim, belki üzerime giyebileceğim bir elbisem bile yok. Fakat, Rabbime hamd ederim, hayatımda bir kerecik olsun nar arzusuyla Rahman'ı terk etmedim" demiş.

"Eyvah aldandık, bu dünya hayatını baki zannettik" ve kim bilir nice nar hatırına, kaç defa, cam parçalarını elmasa tercih eden çocuklar gibi Rahman'ı terk ettik. Ve belki de niyetimizi halis bilerek...

Zahid: Arapça zühd kelimesinden türeyen zahid kelimesi dünya varlığına, makam ve mevkiye tamah etmeyen kişiler için kullanılan bir sıfattır.

Gençlikte Kulluk

Bediüzzaman Hazretlerinin ifadeleriyle, insanda bulunan gençlik damarı, akıldan ziyade hissiyatı dinler. His ve heves ise kördür, sonucu göremez. Çok az olan geçici lezzeti, gelecekteki daimî lezzetlere tercih eder. Alacağı bir dakikalık intikam lezzetiyle cinayet işler ve senelerce sürecek olan hapis elemiini çeker.

Gençlerin önüne kurulmuş pek çok tuzak vardır. Onlar bu tuzaklardan birine düşmekle, ömürlerinin en dinamik dönemini heder ederler. Böylece hem dünyadaki hem de âhiretteki saadetlerini tehlikeye atarlar.

Gençlik, Allah'ın lütfu olan en güzel çağdır. Bu dönemde yapılan ibadetler sonsuz kurtuluşa ulaşabilmek için çok değerli bir vesiledir. Karşılığı âhirette sonsuz bir gençliktir. İnanan bütün gençler, başta Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) olmak üzere, Allah yolundaki samimi müminleri örnek almalı ve yalnızca Allah'ın hoşnutluğunu kazanabilecekleri hizmetler peşinde olmalıdır.

Gence Kulluk Yaraşır

Bir hadislerinde Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem): "Allah, gençliğini Hakk'a itaat yoluna bağlayan ve gayr-i meşrû şehvet peşinde olmayan genci pek beğenir." buyurmuş ve bahtiyar bir gence bütün dünyevîlikleri unutturacak şu müjdeyi vermiştir: "Allah, kendini ibadete hasreden bir genci meleklerine gösterir; Kendisine has münezzehiyet ve mukaddesiyetiyle onunla iftihar eder ve ona şöyle der: 'Ey duygularına Benim rızam için hâkim olan! Ey gençliğini Bana adayan yiğit! Sen Benim nezdimde bazı meleklerim gibisin.'"

Başka bir hadislerinde de Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem): "En hayırlı genç odur ki ihtiyar gibi ölümü düşünüp âhiretine çalışarak, gençlik hevesatına esir olmayıp gaflette boğulmayandır. İhtiyarlarınızın en kötüsü odur ki gaflette ve hevesatta gençlere benzemek ister; nefsinin arzularına tâbi olur." buyurarak, gençlikteki ibadetin önemine vurgu yapmıştır.

Ömrünü ibadetin ruhanî dünyasında geçiren genç, oradan aldığı kuvvetle, önüne çıkan tehlikeleri aşip yoluna devam edebilir

Bir Saat İman Edelim

Sahabe-i Kiram birbirleriyle karşılaştıklarında, "Hele gel, seninle bir saat Allah'a iman edelim." derlerdi. Yani, "Şu ana kadarki imanımız bir şey ifade ediyordu. Ama bunun, yarın adına bir şey ifade edip etmeyeceğini bilmiyoruz. Bu yüzden onu bir kere daha gözden geçirelim." Dikkat edilirse sahabîler, "Yeniden iman edelim." değil de "bir saat Allah'a iman edelim" tabirini kullanmışlardır. Bunun anlamı da tıpkı Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem), Ebû Zerr el-Gıfârî'ye (radiyallâhu anh), *"Gemini bir kere daha elden geçirerek yenile, çünkü deniz çok derindir."* tavsiyesinde buyurduğu gibi, her gün yeni bir yolculuğa açılma demektir.

İnsan, yolculuğa çıkacağı zaman, "ne olur ne olmaz" diyerek arabasını gözden geçirdiği, motorundan tekerleğine onun parçalarını kontrole tâbi tuttuğu gibi, Allah karşısındaki sorumluluk ve vazifelerinde de restorasyona ihtiyacı olan yönlerini tamir etmeli, yeni bir konsantrasyonla imanını bir kere daha yenilemelidir. Çünkü çok derin olan bu hayat deryasına alelâde açılan bir insan, her an batabilir. Kaldı ki onun önünde berzahla başlayıp Cennet veya Cehennem'le noktalanacak upuzun bir yolculuk vardır. Dolayısıyla insan, bilmediği böyle bir yola çıkarken, çok iyi hazırlık yapmalıdır.

Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem), hemen akabinde, *"Aziğınızı tastamam al, şüphesiz yolculuk pek uzun."* buyurarak upuzun bir yolculuğa işaret etmiştir. İnsanın hazır ettiği azık, onu sırat köprüsünden geçirecek ve Cennet'e girmesine vesile olacak enginlikte bulunmalıdır. Oradaki sırat köprüsü, dünya köprüleri gibi değildir. Bir hamlede, bir nefhada sıratın bir başından girip öbür başından çıkma imkânı olmayabilir. Bu mevzudaki hadis-i şeriflerin ifadelerine bakılacak olursa o, belki dünya hayatımız kadar uzun bir yolculuk olacaktır. İnsanın Cennet'e girebilmesi de bu köprüden geçmesine bağlıdır.

Kuran Okumanın Önemi Hakkında Hadisler

1.Ebû Ümâme radiyallahu anh, ben Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i:
"Kur'an okuyunuz. Çünkü Kur'an, kıyamet gününde kendisini okuyanlara şefaathane olarak gelecektir" buyururken işittim, demiştir. (Müslim, Müsâfirîn 253)

2.İbni Mes'ûd radiyallahu anh'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:
"Kim Kur'ân-ı Kerîm'den bir harf okursa, onun için bir iyilik sevabı vardır. Her bir iyiliğin karşılığı da on sevaptır. Ben, elif lâm mîm bir harftir demiyorum; bilâkis elif bir harftir, lâm bir harftir, mîm de bir harftir." (Tirmizî, Fezâilü'l-Kur'ân 16)

3.Osmân İbni Affân radiyallahu anh'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:
"Sizin en hayırlılarınız, Kur'an'ı öğrenen ve öğretenlerinizdir." (Buhârî, Fezâilü'l-Kur'ân 21)

Kulumu Bana Yaklaştıran Şeyler

Bir kutsi hadiste Şöyle buyurulur:

"...Kulumu bana yaklaştıran Şeyler arasında en çok hoşuma gideni, ona farz kıldığım (aynî veya kifaye) Şeyleri eda etmesidir. Kulum bana nafil ibadetlerle yaklaşmaya devam eder, sonunda sevgime erer. Onu bir sevdim mi artık ben onun işittiği kulağı, gördüğü gözü, tuttuğu eli, yürüdüğu ayağı (aklettidei kalbi, konuştuğu dili) olurum...

Nafile Namazlar Farzları Tamamlarlar

Nafile namazlar, "*cebren li'n-noksan*" teşrî kılınmıştır. Bunun mânâsı şudur; onlar farzlarda meydana gelecek herhangi bir eksikliği gidermek için eda edilir. Dolayısıyla bizim, beş vakit namazla birlikte onlara tahsis edilen revatib sünnetleri eda etmemiz, mânevî ve ruhî hayatımızda meydana gelen çeşitli yaraları tedavi edecek, günahlarımıza kefaret olacak ve eksik olan farz namazların yerine sayılmak suretiyle Cennet'e girmemize vesile olacaktır. Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem), bu hakikati ifade eden bir hadisini, Hureys İbn Kabîsa (radiyâllahu anh) şöyle rivayet ediyor: "Medine'ye geldim ve, "Ey Allahım! Bana salih bir arkadaş nasip et!" diye dua ettim. Derken Ebû Hüreyre'nin (radiyâllahu anh) yanına oturdum. Kendisine, "Ben, Allah'a bana salih bir arkadaş nasip etmesi için dua ettim. Bana, Resûlullah'tan işittiğin bir hadis söyle! Olur ki Allah Teâlâ ondan faydalanmamı nasip eder!" dedim. Bunun üzerine dedi ki: "Ben, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle dediğini işittim: *"Kıyamet günü, kişi amelleri arasında önce namazın hesabını verecek. Bu hesap güzel olursa kurtuluşa erdi demektir. Bu hesap bozuk olursa hüsrana düştü demektir. Eğer farzında eksiklik çıkarsa Rab Teâlâ, 'Bakın, kulumun (defterinde yazılmış) nafiləsi var mı?' buyuracak. Böylece, farzın eksikleri nafile (namazları) ile tamamlanacak. Sonra diğer amelleri de bu minval üzere hesaptan geçirilecektir."*¹¹

Nafile Namazlar Allah'a Yakınlaşmaya Vesile Olurlar

Nafile namazların bir da mânâsı ise Allah'a yakınlaşmaya vesile olmasıdır. Cenâb-ı Hakk'a kurbet kazanma, O'nun sevgi dairesi içine girme demektir ki Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), bir hadis-i şeriflerinde bu hakikati şöyle ifade ederler: *"Allah Teâlâ şöyle ferman buyurdu: 'Kim, benim veli kuluma düşmanlık ederse ben de ona harp ilan ederim. Kulumu bana yaklaştıran şeyler arasında en çok hoşuma gideni, ona farz kıldığım şeyleri eda etmesidir. Kulum bana yaklaşmasını nafile ibadetlerle devam ettirir, sonunda muhabbetime mazhar olur, onu severim. Onu bir sevdim mi artık ben onun işittiği kulağı, gördüğü gözü, tuttuğu eli olur; kendisini daima hayra yürütürüm. Benden bir şey isteyince veririm, benden sığınma talep etti mi onu himayeme alır, korurum."*^[12]

Evet, insan, nafilelerle Allah'a yaklaşır, O'nun sevgisine mazhar olur. Allah (celle celâluhu) bir insanı sevince onu başkalarına da sevdirebilir. Ebû Hüreyre'nin (radiyâllahu anh) rivayet ettiği bir hadiste Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurur: *"Allah bir kulu sevdi mi Hz. Cebrail'e, 'Allah falanı seviyor, onu sen de sev!' diye seslenir. Onu Cebrail de sever. Sonra Cebrail Aleyhisselam, sema ehline, 'Allah falanı seviyor, onu siz de sevin!' diye nida eder, derken bütün sema ehli de onu sevmeye başlar. Sonra onun için yeryüzünde (insanlar arasına) hüsn-ü kabul vaz' edilir. Allah (celle celâluhu), bir kula da buğzetti mi Cebrail'e, 'Ben falancaya buğzettim sen de buğzet!' diye seslenir. Ona Cebrail de buğzetsinmeye başlar. Sonra Cebrail sema ehline nida eder: 'Allah (celle celâluhu) falan kimseye buğzetti, siz de buğzedin!' Sonra yeryüzünde onun için buğz vaz' edilir."*

Gecelerimizi Teheccüd ile Taçlandıralım

Duaları gönülden tekrar etmek suretiyle teheccüdümüzü taçlandıralım. *“Teheccüdü olmayanın, tecehhüdü olmaz!”* “Tecehhüd”, cehd ve gayrette kendini zorlama demektir. Şayet, gece, bir-iki saat olsun, kalkıp Rabbinize tazarru ve niyazda bulunmuyorsanız, sizin ümmet-i Muhammed’e (sallallâhu aleyhi ve sellem) vereceğiniz bir şey yoktur!..

Evet, salât u selâma devam, duaya devam. Her gün bir saat kadar duamız var idiyse, elimizden geliyorsa, iki saate yükseltelim. Teheccüd’ü kaçırmayalım. Müslümanlıkta Teheccüd’ü kaçırma, tembel insanların işidir. Evet, sizin bir arkadaşınızı duydum ben; bir gün teheccüdü kaçırmış, sonra kalkmış, galiba onu kaza etmiş fakat diyor ki: “Hâlâ kafamdan çıkmıyor, ben o terbiyesizliği nasıl yaptım?!” “Teheccüd”süz, dolayısıyla da “tecehhüd”süz! Teheccüd’ü olmayanın tecehhüdü de olmaz; o kendisini cân ü gönülden, ölesiye hizmete veremez. Tembel tembel, yan gelir yatar kulağı üzerine.

Keşke Teheccüd Kılıydı

Abdullah bin Ömer (r.a.) gençlik yıllarında geceyi mescitte geçirir ve orada uyurdu. Bir gece rüyasında iki melek onu yakalayarak Cehenneme götürdüler. Cehennem kuyu duvarı gibi taşla örülmüş olarak görünüyordu. İki boynuz gibi iki yanı vardı. Burada kendilerini yakından tanıdığı kimseleri de görmüştü. O anda:

— Cehennemden Allah’a sığınırım, demeye başladı. O sırada yanına başka bir melek gelerek ona:

— Korkma, sen buraya atılmayacaksın. Senin için tasa ve endişe yoktur, dedi.

Abdullah bin Ömer (r.a.) bu rüyasını Resûlullahın (s.a.v.) hanımı olan ablası Hz. Hafsa’ya (r.a.) anlattı. Hafsa Validemiz de Resûlullaha (s.a.v.) aktarınca Efendimiz şöyle buyurdu:

— Abdullah ne iyi adamdır. Keşke gecenin bir kısmında kalkıp da ibadet etmeyi âdet edinseydi.

Peygamber Efendimizin (s.a.v.) burada kast ettiği ibadet teheccüd namazıydı. Abdullah bin Ömer (r.a.) bunu öğrenince gecenin pek azında uyuyup, kalan zamanını ibadetle geçirmeye başlamıştı.

Teheccüd

Ömrünün büyük bir kısmı mescitte, namazda ve secdede geçen İki Cihan Serveri (s.a.v.) geceleri ayakları şişinceye kadar namaz kılardı. Zaten ümmetine sünnet olan teheccüd namazı, Rabbimiz tarafından ona özel bir farz olarak emredilmişti:

“Gecenin bir kısmında sana mahsus bir nafile olan teheccüd namazını kılmak üzere uyan, böylece Rabbin seni övülmüş bir makam olan en büyük şefaât makamına ulaştırır.” (İsra Suresi: 79)

Teheccüd nimetlere karşı büyük bir şükür, kabir ve Cehennem azabına karşı bir zırhtır. Gece namazı, Allah'ın sevgisini kazandırır, insanı faziletli kılar, manevî zevklerin kaynağıdır, acı ve felâketlerden korur, bedenın şıfasıdır, ruhî ve kalbî terakkiye vesiledir. Bediüzzaman Hazretlerinin ifadesiyle, “kabir gecesinde ve berzah karanlığında ne kadar lüzumlu bir ışık”tır.

Peygamber Efendimizin (s.a.v.) ibadet hayatını kendilerine rehber edinen sahabeler gece namazına da büyük önem verirlerdi. O kadar ki gece namazını, yolculuk, hastalık, savaş gibi ağır ve sıkıntılı durumlarda bile terk etmezlerdi.

Gece İbadeti Bir Yıl Farz Kılınmıştı

Cenab-ı Hak, Müzzemmil Suresiyle Peygamber Efendimize (s.a.v.) ve bütün müminlere gece ibadetini bir yıl boyunca farz kılınmıştı. Çünkü gece, sükûneti ve bir meşguliyetin olmayışı sebebiyle ruhî eğitim ve yükseliş için daha uygundu. Müminler müşriklerin tepkilerine ve işkencelerine, ancak gece ibadetindeki namaz ve dualarla karşı koyabiliyorlardı. Yine Bedir Savaşı'nın gecesinde sabaha kadar namaz kılıp dua eden Peygamberimiz (s.a.v.) bu benzersiz namazın mahiyeti sorulunca şu cevabı vermişti:

Bu namaz "ümit, korku ve yalvarma namazı"dır. Rabbimiz gece ibadetiyle ilgili meâlen şöyle buyurur:

"Onların yanları yataklarından uzaklaşır (teheccüd namazı kılmak için yataklarından kalkarlar), korkarak ve umarak Rablerine dua ederler ve kendilerine verdiğimiz rızıktan (hayır için) harcarlar. Yaptıklarına karşılık olarak onlar için gözlerini aydınlatıcı ne güzel (nimetlerin) saklandığını hiç kimse bilmez." (Secde: 16-17)

Ebû Hureyre ve Ebû Saîd el-Hudrî (r.a.) Peygamber Efendimizin (s.a.v.) şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir: "Kim geceleyin uyanır ve karısını da uyandırarak beraberce iki rekât namaz kılarlarsa, Allah'ı çok zikreden erkek ve kadınlardan yazılırlar." (Ebû Davûd, Vitr: 13).

Allah'ı çok zikreden erkek ve kadınlar Allah'ın mağfiret ve mükâfatına nail olacaklardır. Rabbimiz onlar hakkında "Allah'ı çok zikreden erkekler ve zikreden kadınlar, işte Allah bunlar için mağfiret ve büyük mükâfat hazırlamıştır." (Ahzab: 35) buyurmuştur.

Ne Zaman Kalkmalı?

Teheccüd namazı, eğer vakti girmeden uyunmuşsa, geceleyin bir müddet uyuduktan sonra kalkıp kılınır. Çünkü gece rahmet, mağfiret, feyiz ve bereketin coştığı bir zaman dilimidir. Bir hadiste şöyle buyrulmuştur:

“Gecenin (üçte ikisi geçip de) son üçte biri kaldığında Rabbimiz dünya semasına inerek (rahmetiyle tecelli ederek) buyurur ki: Hani bana kim dua eder ki, duasını kabul edeyim! Benden kim istekte bulunur ki, dileğini vereyim! Benden kim mağfiret diler ki, onu bağışlayayım!” (Buhârî, Teheccüd: 14)

İşte teheccüde kalkmak, Rabbimizin bu sorularına karşı, “Ya Rabbi, ben dua ediyorum. Ben istekte bulunuyorum. Ben Senin mağfiretini arzuluyorum” diyebilmektir. Bu hadisten anlıyoruz ki, teheccüd namazı kılarak kim ne isterse Rabbimiz onu verecektir. Dünya ve ahiret saadeti için tüm isteklerimizi sıralayabilir ve inşallah onlara kavuşabiliriz. Bütün bu hazineler için yapacağımız tek şey, “istemek”tir.

Teheccüdün vakti gece yarısından sonra başlayıp imsaka kadar devam eder. En faziletlisi, gecenin son üçte biridir. Söz gelişi, sabah namazının vaktinin girdiği imsaktan bir müddet önce kalkıp teheccüdü kılmak, sonra bir müddet daha uyuyup güneş doğmadan sabah namazını kılmaya kalkmak mümkündür.

Uyumadan Teheccüd Kılınır mı?

“Teheccüd bir müddet uyuduktan sonra kalkıp kılınır” ifadesi yanlış anlaşılmakta, “Teheccüd uyumadan önce kılınmaz” denmektedir.

Oysa uyku teheccüdün şartı değil, vaktini belirleme vasıtasıdır. Yani gece yarısından önce uyuyan kimse teheccüdü kılıp uyursa, bu elbette sevaplı bir ibadet olur, ama teheccüd olmaz. Fakat teheccüd vakti olan gece yarısına veya daha ilerisine kadar uyanık kalan bir kimse, özellikle de tekrar uyanamayacağını düşünüyorsa, kılıp yatabilir.

Peki, gece nedir, ne zaman başlar ve ne zaman biter? Gece, akşam namazı vaktiyle (güneşin batışıyla) başlar, sabah namazının ilk vakti olan imsak vaktine kadar devam eder. Bu sürenin yarısı güneşin batış vaktine eklendiğinde gece yarısı bulunmuş olur ki, yaz ve kış aylarına göre değişir. Mesela, güneş saat 19’da batsa, imsak vakti de saat 5’te olsa, gecenin müddeti on saat olur. Bunun yarısı olan beş saat, akşam namazı vakti olan 19’a eklenirse 24 çıkar; yani saat 12, gecenin yarısına işaret eder. Gece yarısı teheccüd vaktinin başladığı zamandır.

İbadet ve duanın çok faziletli olduğu seher vakti ise, takvimlerimizde yazan imsak vaktinden biraz önceki vakittir.

Üç Düğüm

Hazreti Ebû Hureyre (radiyallâhu anh)'ın rivayet ettiğine göre, Ruh-u Seyyidi'l-Enâm (aleyhi elfü elfi salâtin ve selâm) Efendimiz şöyle buyurmuştur:

Sizden biriniz uyuduğu vakit şeytan, onun ense köküne üç düğüm atar; her düğümün bulunduğu yere, "Haydi uyu, gecen uzun ola!" (diyerek) vurur. Eğer o kimse uyanır ve Allah'ı zikrederse bir düğüm çözülür; abdest alacak olursa bir düğüm daha çözülür; namaz kılarsa bütün düğümler çözülür. Böylece, o insan gönül inşirahı içinde, canlı ve hoş bir halet-i ruhiye ile sabaha erer; aksi halde, kalbi kararmış, içi daralmış ve iyice uyuşuklaşmış bir halde sabahlar.

Evvabin

Sermayesiz bir kâr, zahmetsiz bir rahmet, bire binler ecir veren bir ibadet ister misiniz? Dahası, her gecenizi ibadetle ihya edip “günahları için çokça tevbe ve istiğfar eden” manasına gelen evvâbînden sayılmayı düşünür müsünüz?

İşte akşam namazından sonra yatsıya kadar kılınabilen dört rekâtlık evvâbîn namazını eda ederseniz, bu güzelliklere kavuşabilirsiniz.

Evvâbîn namazı, sermayesiz ve zahmetsizdir, çünkü zaten akşam namazını kılmışsınız ve abdestlisiniz, uzunca bir zaman da ayırmayıp sadece beş on dakikanızı vererek ayet ve hadislerde övülen, fazileti bol bir ibadeti yapmış olacaksınız.

Evvâbîn namazı, maalesef unutulmuş sünnetlerden olduğu için bunu kılmakla bu sünnetin ihyasına hizmet ederek ayrıca sevap kazanacaksınız.

Bu namazla ilgili birkaç ayette işaretler olduğu gibi, çok açık hadisler de vardır. Başta sahabe efendilerimiz ve onları takip eden Allah dostları bu namazı tavizsiz bir şekilde kılmışlardır.

Evvâbîn Günahları Affettirir

Sahabelerin büyüklerinden olan Hz. Huzeyfe (r.a.) evvâbîn namazıyla ilgili şunları anlatıyor: "Allah Resûlü'ne gelip onunla beraber akşam namazını kıldım. Kendisi yatsıya kadar namaz kılmaya devam etti." (İbn-i Hanbel, Müsned: V, 392)

Yine bu namazın günahları affettireceğini belirten iki rivayet de önemini kat kat arttırmaktadır:

"Kim akşam namazından sonra altı rekât (namaz) kılsa, günahları deniz köpüğü kadar bile olsa affolur." (Ebû Nuaym el-İsfahânî, Ma'rifetü's-Sahâbe, XIV: 486)

"Akşamla yatsı arasındaki namaza dikkat edin, çünkü bu namaz gün içinde eğlenme ve yanlış işlere bulaşmadan ötürü meydana gelen mânevî kirleri giderir ve günün sonunu güzelleştirir." (Kenzü'l-Ummâl, VII: 387)

Bu hadislerdeki müjdeler gösteriyor ki, evvâbîn namazı "12 yıllık nafie namaza bedel, Cennette köşk kazandıracak ve günahları affettirip manevî kirlerden arındıracak" muhteşem bir ibadettir. Bu müjdeler o kadar büyük ki, Cenab-ı Hak bir insanın normal zamanlarda ulaşamayacağı güzellikleri evvâbîn namazıyla ihsan ediyor.

Bu müjdelere nail olmak için küçük bir gayret gerekiyor: Her akşam namazından sonra dört rekât namaz kılmak!

Cennette Köşk Kazandıran Namaz: Duhâ Namazı

Duhâ vakti güneşin doğuşundan yaklaşık iki saat sonra giren zamana denir. Bu zaman güneşin batıya meyletmesinden az öncesine kadar devam eder. Bu zamana Türkçede kuşluk vakti denir.

Kuşluk namazı bazı hadislerde geçmektedir. Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr* adlı eserinde Ebu'd-Derdâ yoluyla Peygamber Efendimizin (s.a.s.) şöyle dediğini naklediyor:

"Kim iki rekât duhâ namazı kılsa o kimse gafil kimselerden olmaz. Kim duhâ namazını dört rekât kılsa Allah'a ibadet eden kimselerden olur. Kim bu namazı altı rekât kılsa o gün ona duhâ namazı olarak kâfi gelir. Kim yine bu namazı sekiz rekât kılsa, Allah o kimseyi kendisine itaat eden kimselerden kabul eder. Ve kim ki bu duhâ namazını on iki rekât kılsa Allah ona cennette bir köşk yapar. " (et-Tahtavî: 321; Tirmizî, Vitr: 15)

Kuşluk Namazı Üç Yüz Altmış Sadakaya Denk

Ebû Zerr (ra)'tan rivayet edildiğine göre, Peygamber (sav) şöyle buyurmaktadır: "Sizden her birinin, her bir eklemine karşılık bir sadaka vermesi gerekir. Her tesbih, bir sadakadır. Her tahmîd, bir sadakadır. Her tehlîl, bir sadakadır. Her tekbîr, bir sadakadır. İyiliği emretmek ve kötülükten men etmek de birer sadakadır. Bütün bunlara, kişinin kılacağı iki rekât kuşluk namazı yeterlidir

Ebû Bureyda Peygamber'i (s.a.v) şöyle derken işitmiş: "İnsan bedeninde 360 mafsâl vardır ki, her biri için birer sadaka vermesi lazım. Sahabe "buna kimin gücü yeter ki ey Allah'ın Nebisi?" dediler. Peygamber (s.a.v) şöyle cevap verdi: "Mescitte gördüğün bir tükürüğü gömmen, yolda insanlara eza veren bir şeyi kaldırman, bunlara da gücün yetmiyorsa kuşluk vaktinde iki rekât namaz kılman yeterlidir"

Bu son iki hadis kuşluk namazının faziletinin büyük olduğunu, derecesinin yüksek olduğunu ve meşruluğunu tekit eden en bariz delildir. Onun iki rekâtının üç yüz altmış sadakaya denk olması onu devamlı kılmayı gerekli kılmaktadır. Bu hadisler aynı anda tesbih, tekbir, tahmid ve tehlil zikirlerini bol bol yapmanın, iyiliği emredip kötülüğü nehyetmenin, yollardan eziyet verecek şeyleri kaldırmanın ve bu sadakanın yerine geçecek diğer ibâdetleri yapmanın müstehab olduğuna delildir.

Cevşen

Arapça bir kelime olan **Cevşen**, sözlükte “*bir tür zırh, savaş; elbisesi*” anlamına gelmektedir. Anlatıldığına göre Asr-ı saâdet’te cereyan eden savaşların birinde (bir rivâyette Uhud’da) muharebenin kızıştığı ve üzerindeki zırhın kendisini fazlasıyla sıktığı bir sırada Hz. Peygamber ellerini açarak Allah’a duâ etmiş, bunun üzerine gök kapıları açılarak Cebrâîl gelmiş ve “*Ey Muhammed! Rabbin sana selâm ediyor ve üzerindeki zırhı çıkarıp bu duâyı okumanı istiyor. Bu duâ hem sana hem de ümmetine zırhtan daha sağlam bir emniyet sağlayacak.*” demiştir.

Cevşenin Muhtevası

Cevşen-i Kebîr, her biri Allah'ın isim ve sıfatlarından on tanesini ihtivâ eden yüz bölümden ibaret uzunca bir duâdır. Her bölümün sonunda "*Sübhâneke yâ lâ ilâhe illâ ente'l-emâne'l-emân hallisnâ/ecirnâ/neccinâ mine'n-nâr*" (Sübhânsın yâ Rab! Sen'den başka yoktur ilâh! Emân diliyoruz Sen'den, Korum bizi Cehennem'den!) ibaresi tekrarlanmaktadır. Bu yüz bölümden yirmi beşinin başında "ve es'elüke bi-esmâik" ibaresi bulunmakta ve "yâ Allah, yâ Rahmân, yâ Rahîm" şeklinde Allah'a ait isimleri ihtiva etmektedir. Bu ifade ile başlayan her bölüm arasında ise genellikle üç paragraf hâlinde "Yâ hayra'l-Gâfirîn" ibaresiyle başlayıp devam eden değişik münâcatlar şeklinde duâlar yer alır. Böylece duânın tamamı Allah'a ait iki yüz elli isim ile yedi yüz elli sıfat ve münâcâtı kapsamış olur. Bütün bu münâcatların ana gayesi, duânın muhtevasından ve her faslın sonunda tekrarlanan "el-Emân el-Emân hallisnâ mine'n-nâr" ifadesinden de anlaşılacağı gibi, dünya âfetlerinden ve âhiret azabından kurtuluş niyaz edilmektedir.

Cevşen ile ilgili Hocaefendinin Beyanları

Cevşen halisane yapılmış bir duâdır. Onun hangi cümle ve kelimesi ele alınırsa alınsın, damla damla ihlâs ve samimiyet yüklü duâ takattur eder.

Efendimize ait sözlerin bütün beşer sözlerine bir rüchâniyet ve üstünlüğü vardır. Ona ait beyan ve sözleri seçip tanımada maharet kazanmışlara gizli kalmayacak bir gerçektir ki, Cevşen baştan sona peygamberane ifadelerle bezeli bir edâyâ sahiptir. Bu sebeple de duâda ona ait malzemeleri kullanmak hem önemli, hem de kabule daha yakındır. Fakat yine de, bu bir tercih mes'elesidir. Yoksa insan namazın dışındaki duâları hangi dille yaparsa yapsın bu durum duânın aslına tesir etmez; zira Cenâb-ı Hak bütün dilleri bilir ve duâyâ icâbette sadece duânın samimi ve gönülden olmasını esas alır. Zaten dillerin ve renklerin ayrı ayrı oluşu O'nun kudretini ele veren âyetlerden değil mi?

Okuma Seferberliği

Kitap okuma, sadece herhangi bir ilim dalında ihtisas sahibi olan kimselerin yapması gereken bir iş değildir. Bilakis herkesin seviyesine göre mutlaka kitap okuması, kitap okuma alışkanlığı edinmesi gerekir. Biz öncelikle hava gibi, su gibi, gıda maddeleri gibi ihtiyaç duyduğumuz kitapları okumalıyız. Mesela ibadetlerimizi doğru yapabilme, dinimizi doğru yaşayabilme adına ilmihal bilgilerini çok iyi öğrenmeliyiz. Ayrıca ahlâka ve muamelata dair meseleleri iyi bilmeli, Kur'ân hakkındaki malumatımızı artırmalı, Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) nurefşan beyanlarına muttali olmalıyız. Hangi işle meşgul olursak olalım, yaptığımız işlerin dinin muhkematına uygun olup olmadığını test edebilecek ölçüde dinimizi bilmek zorundayız.

Bütün bunların yanında şayet tebliğ ve irşat kahramanları inandıkları hak ve hakikatleri doğru bir şekilde başkalarına nakletmek, dünya görüşlerini ve hayat felsefelerini ikna edici bir üslupla muhataplarına şerh etmek istiyorlarsa, inandıkları değerler hakkında çok daha doyurucu bilgiye sahip olmak zorundadırlar. Onlar hem dinleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmalı hem de içinde yaşadıkları dünyayı yakından tanımalıdırlar. İçinde yaşadıkları zamanın rüzgârını arkalarına almasını bilmeli ve çağın ihtiyaçlarına cevap verebilmelidirler. İşte bu da ancak ciddi bir okuma seferberliğiyle mümkün olabilir. Her şey dar bir dairede başlar, merkezde çok küçük bir açı şeklinde kendini hissettirir fakat muhit hattında kocaman bir daireye dönüşür. Siz elli kişiyle bir işe başlarsınız. Bir süre sonra bakarsınız ki o elli kişi bin kişiye ulaşmış.

Dijital Dünyanın Handikapları

Dijital dünya kitap okumaya bir alternatif hâline geldiği ve bunda başarılı olduğu gibi, kitap okumanın önünde bir engel de oluşturdu. Toplum olarak bu badirenin nasıl aşılması gerektiğine kafa yormamız ve insanları yeniden okumaya, düşünmeye, müzakere etmeye yönlendirmemiz gerekiyor. Her ne kadar bilgisayar, telefon gibi cihazlar ve internet sayesinde insanlar bilgiye daha kolay ulaşıyor olsalar da, kolay ulaşılan bilgilerin zihinde yer etmesi daha zor oluyor. Bilgi geldiği gibi hızlıca gidiyor. Dolayısıyla kitabın kendisinden okuma hep bir adım önde oluyor.

İnsanın eline kitabını alıp önemli gördüğü yerlerin altını çizmesi, gerektiğinde kenarına notlar alması, tasvip etmediği fikirlerle ilgili mülâhazalarını kaydetmesi, okunanların daha iyi anlaşılması ve hazmedilmesi adına çok önemlidir. Zira okumaktan maksat anlamak ve zihin açısından zenginleşmektir. Bu da ancak belirli bir emek ve ceht ortaya koymaya bağlıdır.

Burada bir hususu daha hatırlatmak istiyorum. Günümüzde internet ve televizyon gibi iletişim vasıtaları sayesinde çok şey görüyor, çok şey öğreniyoruz. Fakat insanlar bir süre sonra hiç farkına varmadan bunların bağımlısı hâline geliyorlar. Derken aktüaliteye ve eğlenceye dalıyor, kendi dünyalarından uzaklaşıyorlar. Bu tür araçları kullanırken çok dikkatli olmak zorundayız. Kendimize bazı sınırlar koymalı, yaşanması muhtemel ferdî ve içtimai dejenerasyonların önüne geçmeliyiz. Bu tür ortamlar suiistimale çok açıktır. Nitekim genç dimağlarda, ailelerde ve toplumsal hayatta meydana getirdiği yara ve tahribat da bunu gösteriyor.

Çok Şey

Gece denizde fırtına çıkmış. Deniz yıldızları sahile vurmuşlar. Bir genç, deniz yıldızlarını alıp teker teker denize atıyormuş.

Yanına bir ihtiyar yaklaşmış. Kilometrelerce uzanan sahili göstererek,

– Evlâdım, sahil upuzun ve deniz yıldızları da sayılamayacak kadar çok. Sen, bu kadar deniz yıldızından kaç tanesini denize atabileceksin ve ne değişecek? demiş.

Genç, eline aldığı bir deniz yıldızını denize fırlatırken cevap vermiş,

– Bunun için çok şey değişecek.

Bir kişinin hayatı çok şeydir. Bir tek gencin elinden tutmak, bir insana dünya ve ahiret saadetine giden yolu göstermek, bir kişinin imanının kurtulmasına vesile olmak, onun ebedî hayatını heba etmesini önleyebilmek çok şeydir.

Bir kişinin ebedî hayatı için Amerika kadar servet harcansa değer. “Bir kişinin hidayetine vesile olmak, üzerine güneşin doğup, battığı her şeyden hayırlıdır.”

Kulum Benim İçin Yola Çıkarsa

Allah Resulu şöyle buyurdu:

– Allah Teâlâ, kendi rızası için evinden çıkan bir kimse hakkında şöyle buyurmuştur: “Kulum başka bir sebeple değil, sırf benim yolumda cihat etmek, bana inanmak, peygamberlerimi tasdik etmek amacıyla evinden çıkarsa kendisini cennete koyacağım veya ganimet elde ederek, ayrıldığı evine geri döndüreceğime söz veriyorum.”

Allah'ın Sevdiği İnsanlar

Allah Resulu bir gün şöyle buyurdu:

- Kıyamet günü, peygamber ve şehit olmadıkları hâlde nurdan minberler üzerinde oturan ve Allah katındaki mertebelerinden dolayı nebi ve şehitlerin gıpta ettiği kimseleri size haber vereyim mi?

Ashab:

- Onlar kimdir ey Allahın Resulu, dediler.

Allah Res.lü' buyurdu:

- Onlar, Allah'ın kullarını Allah'a sevdirebilirler.

Allah'ı da kullarına sevdirebilirler. insanlara nasihat ve iyilikte bulunmak amacıyla yeryüzünde seyahat ederler.

- Ey Allah'ın Resulü! Allah'ı kullarına sevdirmeyi anladık, ama Allah'ın kullarını , Allah'a sevdirmek nasıl olur, bunu izah eder misiniz?

Allah Res.lü' buyurdu:

- İnsanlara Allah'ın sevdiği şeyleri emrederler, Allah'ın sevmediği şeylerden de onları sakındırırlar.

Halk, onların tebliğ ve temsil ettiği hakikatlere itaat ettiği zaman Allah da onları sever.

İstişare

Kur'ân-ı Kerim, herhangi bir tevil ve yoruma ihtiyaç bırakmayacak şekilde, açık ve net olarak, istişareyi Müslümanların zarurî vasfı olarak zikretmiş ve onun, hayatın bütün birimlerinde vazgeçilmez bir esas olarak uygulanmasını inanan gönüllere emretmiştir. Mesela, Şûrâ sûre-i celilesinde,

"Onlar (öyle kimselerdir) ki, Rabbilerinin çağrısına icabet eder ve namazı dosdoğru kılarlar; onların işleri kendi aralarında şûrâ iledir; kendilerine rızık olarak verdiğimizizden de infakta bulunurlar." (Şûrâ Sûresi, 42/38) beyan-ı sübhanisiyle, meşvereti namaz ve infakla birlikte zikretmek suretiyle onun, mü'min bir toplum için en hayatî bir vasıf ve ibadet ölçüsünde bir muamele olduğunu hatırlatmıştır. Şûrâyla alâkalı beyanı ihtiva etmesi itibarıyla, bu sûreye "Şûrâ" isminin verilmesi de gayet mânidârdır! Şûrânın sarahaten emredildiği diğer bir âyet-i kerime ise şu şekildedir:

"Allah'ın rahmeti sebebiyledir ki, sen onlara yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı kalbli olsaydın, çevrenden dağılır giderlerdi. Öyle ise onların kusurlarını affet; onlar için mağfiret dile. Yapacağın işleri onlara danış, karar verince de artık Allah'a dayan; çünkü Allah Kendine güvenip dayananları sever." (Âl-i İmrân Sûresi, 3/159)

Ortak Akla Bağlı Kalma

Öte yandan hizmet içerisindeki işler ortak akla ve istişareye bağlı olarak yürüdüğü için “aklın ipotek edilmesi” gibi bir durum söz konusu olamaz/olmamalıdır. Biz, bugüne kadar ısrarla istişare üzerinde durduğumuz gibi, bundan sonra da farklı bir şey söylemeyeceğiz. Şu düşüncemi bugüne kadar defalarca dile getirmiştir: Bir insan Sezar, Büyük İskender veya Napolyon’un kafasının on katına sahip bir dâhi bile olsa ve şahsî görüşüne göre hareket etse, böyle birisi, üç insanla istişare eden bir kimsenin seviyesine ulaşamayacaktır. Zira herhangi bir meselede farklı mülâhazaların ortaya konulması, bunlar üzerinde i’mal-i fikirde bulunulması ve problemin çözümü adına çareler aranması isabetli karar verme adına çok önemlidir. Bu sebeple İnsanlığın İftihar Tablosu, istişare yapan insanın kayıp yaşamayacağını beyan etmiştir.

Nitekim Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) peygamber olduğu hâlde Allah tarafından vahiyle bir emir gelmediği sürece bütün işlerini sahabe-i kiramla istişare etmiştir. O, kendi fikirlerini istişareye arz etmiş, sahabenin fikirlerini almış ve ortaya çıkan ortak kanaate göre hareket etmiştir. Hatta bazı durumlarda kendisi farklı düşünüyor olsa bile, sırf istişarenin hakkını verme ve istişare disiplinini oturtabilme adına sahabenin görüşüne göre hareket etmiştir. Nitekim O (sallallâhu aleyhi ve sellem), Uhud savaşıyla ilgili savunma yapılmasını düşündüğü, açık alanda düşmanla yaka-paça olmanın neye yol açacağını bildiği hâlde, sahabenin görüşüne muvafakat ederek düşmanla göğüs göğüse çarpışmış ve neticede yetmiş şehit vermiştir. Zira o gün istişare disiplininin oturması için, onun sadece teoride kalmaması, bizzat Allah Resûlü’nün temsiliyle tatbik sahasına taşınması çok önem arz ediyordu.

Mutlaka İstişare Fakat Kiminle?

"İnsanlara yumuşak davranman da Allah'ın merhametinin eseridir. Eğer katı yürekli, kaba biri olsaydın (ki Sen hiç öyle olmazsın) insanlar Senin etrafından dağılıverirlerdi. Öyleyse onların kusurlarını affet, onlar için mağfiret dile ve işleri onlarla müşavere et. Bir kere de azmettin mi, yalnız Allah'a tevekkül et. Allah muhakkak ki Kendisine dayanıp güvenenleri sever." (Al-i İmran, 3/159)

Evet, Uhud Muharebesini müteakiben nazil olduğu nakledilen bu âyet, istişarenin ne derece önemli olduğunu göstermektedir. Şöyle ki: Düşman saldırısı karşısında Hazreti Rasûl-ü Ekrem (sallallahu aleyhi ve sellem) savaş stratejisi konusunda ashabını toplayıp istişare etmişti. Şahsî fikrine göre, şehir dışına çıkmak yerine Medine'de kalarak savunma harbi yapılmalıydı. Şehrin dışına çıkıp meydan muharebesi yapma taraftarları fazla olunca onların fikrine uyup Uhud'a çıktı. Savaş neticesinde bunun iyi sonuç vermediği anlaşıldı. Buna rağmen mücahedenin hemen akabinde gelen bu âyet istişareyi emrediyor. Demek ki meşverette büyük bir hayır ve bereket vardır.

Hocaefendi, istişare yapmanın önemli olduğu kadar istişarenin kiminle/kimlerle yapılacağı meselesinin de büyük ehemmiyet taşıdığını dile getirdi; *"Size yağ çekenlerle istişare etmeyeceksiniz. Bir yönüyle bir kısım çıkar bağlarıyla size bağlanmış insanlarla istişare etmeyeceksiniz. Onlar 'Âlem seninle gurur duyuyor' derler. Sizden bir kısım beklentileri bulunan insanlarla istişare ederseniz, 'Eşin yok, menendin yok, kakül-ü gülberlerine acem mülkü fedadır!' diyenlerle istişare ederseniz, yanıltırlar sizi. Çünkü onlar dar ufukludurlar. Sadece bu günü görürler; belki bir de çocuklarının hayatlarının sonuna kadarki zaman dilimini görürler. Böylesine dar düşünceli kimselerle engin ufuk isteyen meseleler çözülemez. Başka bir derdi olmayan, oturup kalkıp mefkurenizi ikame etme istikametinde sancı çeken ve bir çıkar bir menfaat beklemeyen insanlarla istişare edeceksiniz. Size de dokunsa başkalarına da dokunsa düşüncelerini objektif olarak, makul ve uygun bir üslupla ortaya koyacak insanlarla istişare edeceksiniz."* dedi.

Kulum Bana Bir Karış Gelirse ...

Allah, Kendi yolunda yürüyenleri ve belli kazanımlar sergileyenleri, hiçbir zaman o yolda yüzüstü bırakmamıştır. Bir verdiğini iki vermiş, iki verdiğini üç vermiş... Öyle diyor: "*Kulum, Bana bir karış gelirse, Ben ona bir adım giderim.*" Mukabeledir bu; Allah, adım atmaktan münezzehdir, mukaddestir. "*O, bana bir adım attığı zaman, Ben, gezerek gelirim ona. O, gezerek gelince, Ben, koşarak...*" Hep sizin yaptığınız şeyin önünde ve üstünde bazı şeyler ile mukabelede bulunuyor, karşılığını veriyor. Bir yapıyorsun, on veriyor; on yapıyorsun, yüz veriyor. Kudsi hadis-i şeriflerinde, Cenâb-ı Hak, öyle ifade buyuruyor bunu.

Bu açıdan da ister dünyevî hizmetleriniz, isterse O'na karşı vazife ve sorumluluklarınız; bunların hiçbirisi boşa gitmez. Ama Enbiyâ-ı ızâm dâhil hiçbir kimse de esasen bu mevzuda bazı şeyler çekmeden umdukları şeylere nâil olamamışlardır. O'nun (sallallâhu aleyhi ve sellem) mübarek sözleri, sözlerin efendisidir; kendisi insanlığın efendisi, sözleri de sözlerin efendisidir. Buyuruyorki "*Cennet, mekârih ile (tabiatının muktezası olarak insanın çok da hoş karşılamayacağı şeyler ile) kuşatılmıştır. Cehennem de insanın şehvî duyguları, garîze-i beşeriyesi, yeme-içme-yatma gibi istekleri, daha başka cinsî arzuları ve onların arkasından koşmaları ile kuşatılmıştır.*"